

ปริทัศน์บทความวิจัยเรื่อง

“การสังเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับการนิยาม/แนวความคิด และปัจจัยที่เสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตวิญญาณของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์: การขับเคลื่อนจิตวิญญาณของผู้เรียนด้วยพลังทางการศึกษา”

คณิต เขียววิชัย*

บทความวิจัยเรื่องการสังเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับการนิยาม/แนวความคิด และปัจจัยที่เสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตวิญญาณของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์: การขับเคลื่อนจิตวิญญาณของผู้เรียนด้วยพลังทางการศึกษาของ ผศ.ดร. ชีรศักดิ์ อุ่ณารมย์เลิศ อ.จวีร์วรรณ จันทลา และ ผศ.เดชา ทวีไทยเป็นบทความที่ใช้สำนวนภาษาที่อ่านเข้าใจง่าย ครอบคลุมใจความที่สำคัญที่ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจประเด็นต่างๆ ของการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ผู้ปริทัศน์มีความเห็นที่แยกเป็นประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

1. แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่างจะมีความหลากหลายทั้งที่มาจากเอกสารแนวคิดทฤษฎีที่มีทั้งไทยและต่างประเทศ และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกก็จะมีหลากหลายต่างสถานะกัน ในกลุ่มตัวอย่างนี้มีทั้งผู้เรียน ผู้สอน ผู้บริหาร และผู้มีส่วนได้เสียซึ่งจะทำให้เกิดมุมมองที่มีความแตกต่าง สามารถครอบคลุมประเด็นต่างๆ ได้อย่างสมบูรณ์

จากแหล่งข้อมูลทางเอกสาร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลผู้ปริทัศน์ทวิชัยเห็นว่ามีความเหมาะสม สร้างความมั่นใจว่ามุมมองในแต่ละด้านนั้นจะช่วยให้ข้อค้นพบคือปัจจัยด้านผู้สอน ผู้เรียน ด้านสถานศึกษา และสังคม ช่วยสร้างความมั่นใจให้กับผู้ที่นำไปใช้ต่อไปเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัย

ได้ศึกษาค้นคว้าจากแนวคิดทฤษฎีอย่างกว้างขวาง การเก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จะเป็นวิธีการที่เหมาะสม และทำให้ได้ข้อมูลที่ละเอียด ครบคลุมสิ่งที่ต้องการศึกษาเป็นอย่างดี

2. ผลการศึกษาได้ข้อค้นพบที่มีประโยชน์ และอาจจะช่วยยืนยันแนวความคิดทฤษฎีการเรียนรู้ โดยเฉพาะในเรื่องของเป้าหมายทางการศึกษาที่จะมุ่งส่งเสริมให้การพัฒนาในตัวผู้เรียนให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข โดยใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อให้เกิดความสมดุลทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมสติปัญญา และความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีเหตุผล

ในส่วนนี้ผู้ปริทัศน์บทความอยากจะนำเสนอผลจากการทำวิจัยของตนเองในเรื่องการศึกษา กิจกรรมนันทนาการกับความฉลาดทางอารมณ์ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากรวิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ เพื่อสนับสนุนข้อค้นพบ กล่าวคือความฉลาดทางอารมณ์ทั้งด้านเก่ง ดี และสุข จะส่งผลต่อการทำงาน และการปรับตัวให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ถึงแม้ว่าจะไม่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญ แต่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และพบว่ากิจกรรมการออกกำลังกายเป็นกิจกรรมที่มีผลต่อความฉลาด

* รองศาสตราจารย์ ดร. คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ทางอารมณ์ทั้งสามด้านอย่างมีนัยสำคัญ และกิจกรรมการออกกำลังกายนี้เองเป็นกิจกรรมที่นักศึกษาส่วนมากสนใจที่จะเข้าร่วม กิจกรรมการออกกำลังกายเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เกิดพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม เพราะว่าสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมนอกจากจะได้ออกกำลังกายแล้วยังได้พบปะกับคนอื่นๆ ที่มาจากต่างคณะ แต่มีความสนใจคล้ายกันทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม และเกิดการปรับตัวให้สามารถเข้ากับผู้อื่นได้อย่างเป็นสุข จึงเป็นการเรียนรู้เพื่อใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขอีกด้วย

3. ด้านปัจจัยที่เสริมสร้างกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตวิญญาณของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการสังเคราะห์การจัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำให้ทราบปัจจัยด้านผู้เรียนที่จะต้องมีความสุขทางกาย สุขภาพจิต และเข้าใจตนเอง เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล มีจิตอาสา และมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ปัจจัยที่กล่าวมานี้จะสอดคล้องคุณลักษณะของบุคคลที่มีพลังอำนาจในการทำงานเป็นคนที่มีหลักคิดกล้าทำ กล้าตัดสินใจ และมีวิสัยทัศน์กว้างไกล ซึ่งจะเป็นคุณลักษณะที่ช่วยให้บุคคลมีความสำเร็จในการทำงาน มีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้ดี ก็จะทำให้เขาเหล่านั้นมีความสุขในการดำเนินชีวิต

ปัจจัยด้านผู้สอนซึ่งจะประกอบด้วยบทบาททั้งผู้สอน และผู้บริหารก็แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารที่ดีจะต้องมีวิสัยทัศน์และเข้าใจบริบท สามารถสร้างและพัฒนาทีมงานได้ มีการทำงานเชิงรุก สร้างเครือข่าย และการมีส่วนร่วมของชุมชน จัดได้ว่าเป็นผู้บริหารที่มีคุณลักษณะของการเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่ช่วยให้การบริหารจัดการที่ดีนำไปสู่ความสำเร็จ

ปัจจัยด้านครอบครัว สถาบันการศึกษา ตลอดจนด้านสภาพสิ่งแวดล้อมทางสังคม จาก

ข้อค้นพบของผู้วิจัยแสดงให้เห็นว่าทั้งสามส่วนนี้จะต้องมีการเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกัน ในอันที่จะช่วยเหลือกลมให้เกิดการพัฒนาเด็กให้มีความรู้สึกนึกคิดของการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สามารถสร้างความอบอุ่น ส่งเสริมพัฒนาทักษะที่สำคัญของการปรับตัวอยู่ในสังคม และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมระบอบประชาธิปไตย จึงอาจจะกล่าวได้ว่าข้อค้นพบของผู้วิจัยครั้งนี้จะช่วยเป็นเป้าหมายของการจัดการ หรือดำเนินการเกี่ยวกับสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา ตลอดจนสภาพแวดล้อมทางสังคมเพื่อให้เอื้อต่อการพัฒนาเด็กให้มีจิตวิญญาณของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

จากข้อค้นพบทั้งหมดนี้ผู้ปริทัศน์บทความวิจัยมีข้อสังเกตว่าแนวคิดหรือข้อสรุปจากการสังเคราะห์การจัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยกลุ่มบุคลากรที่เป็นผู้ดำเนินงาน ผู้เกี่ยวข้อง ทำให้เห็นว่าปัจจัยต่างๆ ที่สำคัญนั้นมีอะไรบ้าง อย่างไรก็ตามที่มาของปัจจัยเหล่านี้จะต้องมีการศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรม กระบวนการ หรือการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดปัจจัยเหล่านี้ได้ เพื่อความชัดเจนและเป็นไปได้ในการนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ทั้งในระดับนโยบาย และการปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาในอนาคต

ในส่วนของข้อเสนอแนะจากผู้วิจัยประเด็นที่ให้มีการประกวดครูหรือนักเรียนต้นแบบที่มีจิตวิญญาณของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบนั้น ผู้ปริทัศน์มีความเห็นแย้งว่าไม่น่าจะใช้วิธีการประกวด เพราะอาจจะมีปัญหาในเกณฑ์การตัดสิน หรือสร้างปัญหาให้กับคณะกรรมการ หรืออาจจะทำให้ผู้ได้รับรางวัลเกิดความกังวล ความเครียด วางตัวอยู่ในสังคมลำบากขึ้น แต่ผู้ปริทัศน์เห็นว่าเป็นข้อเสนอที่ดีที่จะช่วยจูงใจให้กับครูและนักเรียนได้ แต่ผู้ปริทัศน์อยากจะเสนอให้ใช้วิธีการยกย่อง อาจจะเป็นการสรรหาและประกาศยกย่อง ให้รางวัลที่เหมาะสม ซึ่งอาจจะมีผู้ได้รับรางวัลหลายคนก็ได้ จะมีความภูมิใจเท่าเทียมกันทุกคนน่าจะดีกว่า